

Ministerstwo Sprawiedliwości

Podsekretarz Stanu
Zuzanna Rudzińska-Bluszcz

DSRiN-II.071.21.2024
Warszawa, 17 lipca 2024 r.

Pani
Monika Horna - Cieślak
Rzecznik Praw Dziecka

Szanowna Pani Rzeczniczko,

w związku z pismem Pani z dnia 12 maja 2024 r. dotyczącym działalności opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów, dalej „OZSS”, uprzejmie informuję, że problemy związane z długim czasem oczekiwania na sporządzenie opinii w OZSS są znane Ministrowi Sprawiedliwości i są przedmiotem analiz dokonywanych w Departamencie Spraw Rodziny i Nieletnich na podstawie danych pozyskiwanych w sprawozdaniach rocznych i półrocznych MS-OZSS -25.

Celem zdiagnozowania terminowości realizacji zleceń w poszczególnych OZSS w *Planie działań Ministerstwa Sprawiedliwości na 2023 r.* zdefiniowano oczekiwaną wartość odsetka sporządzonych przez opiniodawcze zespoły sądowych specjalistów opinii na potrzeby postępowań sądowych w okresie do 60 dni – średnio 32% w skali roku.

Średni wskaźnik terminowości dla wszystkich OZSS w 2023 r. był niższy od zakładanego i wyniósł 23,44% opinii wydanych w terminie do 60 dni, co oznacza, że nie osiągnięto zakładanego wskaźnika. Terminowość realizacji zleceń sądowych aktualnie wynosi powyżej 4 miesięcy. Średni czas wydania opinii (w dniach) w 2022 r. w skali kraju wyniósł 121,6 dni.

Najdłuższe terminy realizacji zleceń sądowych dotyczą kategorii spraw: opiekuńczych, o rozwód, o separację oraz innych rodzinnych (cywilnych). Większość spraw z tych kategorii realizowana była w terminach powyżej 210 dni – była to najwyższa wartość liczbowa. W przypadku spraw nieletnich średni czas wydania opinii wyniósł 2,9 miesiąca.

Średni czas realizacji zleceń we wszystkich kategoriach spraw w 2023 r. wyniósł 4,05 miesiąca. Utrzymuje się wysoka liczba opinii wydawanych w przedziałach czasowych powyżej 61 dni, zwłaszcza w przedziale „powyżej 210 dni” – w 2023 r.

Analiza dotycząca terminowości realizacji zleceń wykazała, że w I kwartale 2024 r. uzyskano niższe wskaźniki realizacji zleceń w terminie do 60 dni w stosunku do I kwartału 2023 r. Największa liczba opinii była wydana w przedziale powyżej 210 dni (1 180 opinii), a następnie w przedziale 31-60 dni (800 opinii) oraz w przedziale 61-90 dni (662 opinie). Wysoka liczba wydawanych opinii występuje w przedziałach czasowych powyżej 61 dni, zwłaszcza w przedziale „powyżej 210 dni” - w I kwartale 2024 r. stanowiła najwyższą wartość liczbową. I tak dla przykładu: w I kwartale 2024 r. w przedziale „powyżej 210 dni” wydano 1 180 opinii, natomiast w I kwartale 2023 r. w przedziale „powyżej 210 dni” wydano 841 opinii. Znaczna liczba wydawanych opinii w przedziałach czasowych powyżej 61 dni, zwłaszcza w przedziale „powyżej 210 dni” skutkuje wydłużeniem czasu realizacji zleceń sądowych.

Głównym czynnikiem wpływającym na wydłużenie czasu realizacji zleceń, a w konsekwencji wpływającym na przewlekłość postępowania sądowego są braki kadrowe. Ponadto czynnikiem wpływającym na wydłużenie czasu realizacji zleceń jest niestawiennictwo osób badanych utrzymujące się w przedziale 55-57 %.

W ciągu ostatnich kilku lat nastąpił znaczny odpływ specjalistów, głównie w zakresie psychiatrii dzieci i młodzieży oraz w zakresie psychologii, co w sytuacji wzrastającej liczby zleceń w każdej kategorii spraw stanowi czynnik negatywnie wpływający na sprawność postępowania sądowego.

I tak wg stanu na dzień 31 grudnia 2021 roku zatrudnionych było w OZSS łącznie 595 osób, w tym 387 psychologów, 176 pedagogów i 27 psychiatrów. Liczba wakatów wyniosła 62,55. Na koniec 2022 r. zatrudnionych było łącznie 588 osób, w tym 392 psychologów, 168 pedagogów i 23 psychiatrów. Liczba wakatów wyniosła 73,54. Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. łącznie zatrudnionych były 573 osoby, w tym 379 psychologów, 168 pedagogów i 21 psychiatrów. Liczba wakatów wyniosła 122,89. Przedstawione wyżej dane zostały zebrane na podstawie druku statystycznego MS-OZSS – 25.

Trudności z naborem kadry wynikają głównie z niskiej konkurencyjności zatrudnienia w OZSS w stosunku do innych tzw. placówek pomocowych. Pomimo wzrostu płac dla

pracowników sądów, w tym OZSS, nadal oferowane stawki wynagrodzenia nie są atrakcyjne na rynku pracy specjalistów psychologów i lekarzy psychiatrów.

Odnosząc się wpływu zleceń należy podkreślić, że ogólna liczba zleceń corocznie wzrasta, natomiast liczba zleceń w kategorii spraw opiekuńczych i o rozwód nieznacznie zmniejsza się.

Zestawienie tabelaryczne dotyczące wpływu zleceń w latach 2021 -2023

	2021 r.	2022 r.	2023 r.
ogółem	23 259	24 336	24 543
Nieletnich	5 259	6 571	7 234
opiekuńcze	13 555	13 448	13 453
O rozwód	4 301	4 177	3 741
O separację	68	63	56
Inne rodzinne(cywilne)	76	77	59

Podzielim w pełni stanowisko Pani w sprawie wpływu długiego czasu oczekiwania na sporządzenie opinii na sytuację opiekuńczo-wychowawczą małoletnich, w szczególności w sytuacji konieczności rozpoznania wniosku sądu o zabezpieczenie lub podjęcia oddziaływań terapeutycznych. Rzetelna diagnoza uwzględniająca wczesne zidentyfikowanie problemu pozwala na podjęcie efektywnej pomocy i interwencji terapeutycznej.

W odniesieniu do kwestii rozpoznania przez specjalistów problemu przemocy domowej, uprzejmie informuję, że zgodnie z pkt 4.2 załącznika do zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 lutego 2016 r. w sprawie ustalenia standardów metodologii opiniowania w opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów (Dz. Urz. Min. Sprawiedl. z 2016 r. poz. 76 ze zm.), w przypadku pozyskania w trakcie badań informacji wykraczających poza tezy dowodowe organu zlecającego, a wskazujących na

występowanie przemocy w rodzinie, naruszenie dobra małoletniego lub nieletniego, informacje te należy uwzględnić w opinii. Specjaliści w ostatnich trzech latach uczestniczyli m.in. w kolejnych edycjach kursu szkoleniowego „Różne oblicza krzywdzenia dzieci” organizowanego przez Instytut Ekspertyz Sądowych w Krakowie oraz w szkoleniach organizowanych corocznie przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę.

Odnosząc się do kwestii opiniowania dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w tym ze spektrum autyzmu, ADHD, ADD, dysleksji, dyspraksji, informuję, że w 88% OZSS co najmniej jeden specjalista posiada kompetencje w zakresie diagnozowania dzieci ze specjalnymi potrzebami oraz wieloletnie doświadczenie w bezpośredniej pracy z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych w placówkach oświatowych. Kompetencje w wymienionym wyżej zakresie zdobywali na różnych etapach rozwoju zawodowego.

Przykładowo w latach 2021-2024 specjaliści brali udział w następujących szkoleniach w zakresie diagnozowania zjawiska przemocy domowej oraz opiniowania w sprawach dzieci neuroatypowych:

- „Diagnoza i terapia dzieci autystycznych”, „Kompleksowa opieka wsparta terapią i oddziaływaniami rewalidacyjnymi osób z niepełnosprawnością intelektualną, ze sprzężeniami i autyzmem”, „Dziecięce zaburzenia rozwojowe”, „Dziecko z zaburzeniami ogólnorozwojowymi ze spektrum autyzmu”, „Neuroróżnorodni – współczesne wyzwania spektrum autyzmu”, „Jak rozpoznać zaburzenia ze spektrum autyzmu u dzieci”, „Spektrum autyzmu, a ocena zespołu specjalistów sądowych: ukierunkowanie dobrych praktyk” „ Wokół przemocy, krzywdzenia i traumy”, „Różne oblicza krzywdzenia dzieci i zaniedbywania dzieci”, „Dziecko pokrzywdzone przestępstwem”, „Psychiatryczne następstwa krzywdzenia dzieci”, „Diagnoza ADHD i zaburzeń współwystępujących z zastosowaniem Zestawu Kwestionariuszy CONNERS 3”. „Zaburzenia neurorozwojowe (ADHD, Autyzm, Zespół Aspergera) teoria i praktyka, „ Autyzm a OCD (zab. Obsesyjno-kompulsywne), Zespół Aspergera a depresja”, „Zaburzenia lękowe u dzieci”, „Rozumienie i wykorzystywanie w praktyce postępowania sądowego diagnoz zaburzeń dzieci i młodzieży ze spektrum autyzmu”, „Dziecko zagrożone dysleksją, z dysleksją i innymi zaburzeniami – wspomaganie rozwoju”, „Stymulacja mechanizmów lewopółkulowych – zasady ćwiczeń wspierających budowanie systemu językowego”, „Alalia (SLI opóźniony rozwój mowy) – diagnoza i terapia”, „DDA: Kiedy byłem mały, moi

rodzice pili alkohol – wpływ doświadczeń z dzieciństwa na dorosłe życie”, „Trauma w dzieciństwie – o zjawisku parentyfikacji, czyli o byciu rodzicem dla swojego rodzica”, „Dyskalkulia rozwojowa, dyskalkulia pourazowa i alkalkulia, różnicowanie i opiniowanie”, „Stosowanie i Interpretacja Skali Inteligencji i Rozwoju dla Dzieci i Młodzieży IDS-2”, Szkolenie z zakresu zastosowania Międzynarodowej Wykonaniowej Skali Leitera – wydanie 3”.

Szkolenia są częściowo finansowane przez pracodawcę oraz ze środków własnych specjalistów. Udział w szkoleniach odbywał się zarówno w godzinach pracy specjalistów, jak i w czasie wolnym od pracy (weekendy). Jak wynika z analiz teczek zleceń przeprowadzanych podczas wizytacji i kontroli w OZSS, udział specjalistów w szkoleniach nie zawsze przekłada się na wykorzystanie zdobytej wiedzy w badaniach i opiniowaniu w OZSS. Nadmieniam, że aktualnie obowiązujące przepisy dotyczące działalności OZSS nie dają uprawnień zarówno kierownikowi OZSS, jak i wizytującym do ingerowania w treść opinii i oceny adekwatności zastosowanych technik i metod badawczych w odniesieniu do problemu diagnostycznego. Nadzór sprawowany przez Ministra Sprawiedliwości nie może wkraczać w dziedzinę, w której specjaliści są niezależni.

W odniesieniu do planowanych działań na rzecz poprawy funkcjonowania opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów, uprzejmie informuję, że w Departamencie trwają prace analityczne mające na celu wypracowanie rozwiązań usprawniających realizację zleceń sądowych oraz zwiększających efektywność pracy opiniodawczej specjalistów. Szczególnie istotna pozostaje kwestia pozyskiwania kandydatów do pracy w OZSS posiadających wysokie i zróżnicowane kompetencje specjalistyczne oraz zwiększenia atrakcyjności zatrudnienia w stosunku do możliwości oferowanych zwłaszcza specjalistom psychologom na rynku pracy. Zmiany będą szeroko konsultowane, w szczególności z Panią Rzeczniczką Praw Dziecka.

Z wyrazami szacunku

Zuzanna Rudzińska-Bluszcz
Podsekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/

Potwierdzam zgodność wydruku z dokumentem wydanym w postaci elektronicznej:

Identyfikator dokumentu	4893811.12730340.9335815
Nazwa dokumentu	Podsekretarz Stanu pismo zewnętrzne podpis elektroniczny - odpowiedź do RPD z uwzględnieniem komentarzy Pani Ministry.pdf
Tytuł dokumentu	Podsekretarz Stanu pismo zewnętrzne podpis elektroniczny - odpowiedź do RPD z uwzględnieniem komentarzy Pani Ministry
Sygnatura dokumentu	DSRiN-II.071.21.2024
Data dokumentu	2024-07-17 12:17:43
Skrót dokumentu	4BFC583407407E759728664546070BE95CE1E1E F
Wersja dokumentu	1.3
Data podpisu	2024-07-17
Sygnatariusz	Zuzanna Rudzińska-Bluszcz
Rodzaj certyfikatu	Certyfikat kwalifikowany podpisu elektronicznego
	EZD 3.118.1.1.
Data wydruku:	2024-07-17 13:20:42
Autor wydruku:	Zołądek Paulina w zastępstwie za Sekretariat DSRIN-II.

Ministerstwo
Sprawiedliwości

Departament Spraw Rodzinnych i Nieletnich

OPLATA POBRANA
TAXE PERÇUE - POLOGNE
Umowa z Poczta Polska S.A. ID 460277W

BIURO RZECZNIKA
PRAW DZIECKA

WPŁ. 2024 -07- 22

ZAL. .... KART. ....

DSRiN-II.071.21.2024

2462453 2024-07-17 02 POLECONA

2329826

R

(00)559007734599611052

(00)559007734599611052

(00)559007734599611052

Poczta Polska

Opłata pobrana _____ zł _____ gr

2024

Monika Horna-Cieślak
Rzeczniczka Praw Dziecka
ul. Chocimska 6
00-791 Warszawa

2024-07-17